

A FAIRER COACHING

Наръчник с оцenenи програми за обучение за по-справедлив коучинг в Европа

Deliverable D2

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Наръчник с оценени програми за обучение за по-справедлив коучинг в Европа

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (ЕАСЕА). Нито Европейският съюз, нито ЕАСЕА могат да бъдат държани отговорни за тях.

1. Теоретична предпоставка

Теоретичната предпоставка, свързана с концепцията за справедлив треньор, се основава на разбирането, че ролята на треньора се простира отвъд простото насочване на спортните резултати; тя включва създаването на приобщаваща, справедлива среда за всички спортисти с цел същите спортисти да се развиват преди всичко като човешки същества. (Cusano P., Ascione A., 2018). Основен аспект на справедливото треньорство е практиката да се търси принос от различни хора, което не само обогатява процеса на вземане на решения, но и насърчава среда на уважение и сътрудничество. Освен това самоосъзнаването в коучинга позволява разпознаването на личните пристрастия, което гарантира, че всички участници се чувстват ценени и ангажирани. Редовните срещи на четири очи между треньори и играчи са жизненоважни за решаването на всеки възникнал проблем, свързан с отношенията; те могат да осигурят платформа за открита комуникация, позволяваща на треньорите да разберат по-добре индивидуалните нужди и мотивации, като същевременно позволяват на играчите да изразят своите мисли и чувства относно преживяванията си. Цялата спортна организация също играе важна роля в познаването на всички тези аспекти на взаимоотношенията между треньор и играч и в резултат на това е много важно да се структурира педагогика, на първо място за треньорите, по тези теми.

В литературата може да се намери подходяща информация за тази концепция, която се възприема, особено в съвременната епоха, като неотложна образователна потребност; Съветът на Европа, (Rhodes 1992) цитира това: *"Всяка форма на физическа активност, която чрез организирано или неорганизирано участие има за цел подобряване на физическото или психическото състояние, развитие на социалните взаимоотношения или постигане на резултати в състезания на всички нива"*. (*"Qualsiasi forma di attività fisica che, mediante una partecipazione organizzata o meno, abbia come obiettivo il miglioramento delle condizioni fisiche o psichiche, lo sviluppo delle relazioni sociali o il conseguimento di risultati nel corso di competizioni a tutti i livelli"*). (Farnè R., 2022) Концепцията за честното треньорство е дълбоко вкоренена във философията на честната игра, която подчертава значението на участието, уважението и етичното поведение в спорта. Според тази перспектива спортът не е единствено състезание, а морално начинание, което възпитава характер и общност. (*"Libro Bianco sullo Sport"*, 2007 г.). Интегрирането на теорията за справедливостта на мотивацията на Adams подчертава, че за да се чувстват мотивирани, спортистите трябва да възприемат наградите и признанието, които получават, като справедливи спрямо техните усилия и принос. Това схващане подчертава значението на справедливото третиране и признаването на ролята на всеки индивид в рамките на екипната динамика.

Farnè R заявява: *"Като среда, която възпитава детето, заедно с училището и семейството, тя се счита за "третата образователна агенция в нашата страна"*. (*"Essendo un ambiente che educa il ragazzo, assieme alla scuola e alla famiglia, viene considerato la "terza agenzia educativa del nostro Paese"*). (Farnè R.; 2022 г.), така че е ясно, че трябва да се направи пълно обучение на треньорите по тази тема и то да бъде добре разпространено в европейските страни. Приобщаването, както и интеграцията и межкултурността като начин на мислене трябва да се разбират като предпоставка за това един треньор да бъде от значение за развитието на един спортист, както казва Farnè R.: *"спортната дисциплина, освен че обучава конкретно спортиста, развива и други "важни формиращи аспекти,*

като например сътрудничеството, индивидуалната и колективната съотговорност, споделянето на правилата и дисциплината, измеренията на солидарността и братството". ("la disciplina sportiva, oltre a dare un insegnamento specifico all'atleta, sviluppa altri "aspetti formativi importanti, come la cooperazione, la corresponsabilità individuale e collettiva, la condivisione delle regole e della disciplina, le dimensioni della solidarietà e della fraternità" (Farné R.; 2022). Поради тази причина е важно да се разбере и великолепият принос, който спортът със своята теория и практика, а така също и треньорството, могат да дадат за осъзнаването на участниците в него, че са пълноценни граждани на нашия свят, в който "никой не е изоставен" (Програма 2030).

Спешно трябва да се направи последователно обучение на треньорите, което да преодолее фрагментарността и повърхностността на съществуващите образователни програми за европейските треньори по тези теми.

Ценни познания за проекта "Честен треньор", който е посветен на насърчаването на уважението и основните ценности както сред професионалните, така и сред масовите треньори и инструктори. (www.faircoaching.org). Тази инициатива е финансирана от програма "Еразъм+" в областта на спорта, като се подчертава нейният ангажимент за повишаване на качеството на треньорската дейност в Европа. Основните цели на проекта включват насърчаване на равенството, приобщаването, разнообразието и справедливостта в треньорския пейзаж на европейската спортна система. Чрез разглеждането на тези жизненоважни аспекти проектът се стреми да създаде по-подкрепяща и справедлива среда за всички спортисти, независимо от техния произход или ниво на умения.

След първия проект беше предложен нов проект по програма "Еразъм спорт+": "По-справедливо треньорство", чиято цел беше да се създаде образователен курс за европейски треньори, за да могат те да се научат да включват всички принципи на приобщаване в своите треньорски практики.

Известно е, че справедливото наставничество представлява критично измерение на взаимодействието между треньор и спортист, което се характеризира с възприемането на справедливостта и равнопоставеността от страна на спортиста в отношенията му с треньора. Това възприятие оказва значително влияние върху качеството на лидерството на спортистите и върху цялостните чувства и етиката на отбора, поради което практикуването на справедливо треньорство, както беше споменато, изисква многостранен подход, който включва активно търсене и оценяване на приноса на различни хора, участващи в организацията и управлението на спорта (също и родители), персонал и спортисти, за да се гарантира, че всички гласове се чуват и зачитат. (Bailey R. 2005). От съществено значение е метапознанието и самоосъзнаването от страна на треньорите, което им позволява да обмислят своето въздействие и да осигурят справедливо отношение към всички членове на екипа. Възприемането на мисленето на "справедливия треньор" в спорта представлява жизненоважен принцип, който въплъщава честност, уважение и равенство в отношенията между треньора и играча. Треньорите оказват значително влияние върху развитието на своите спортисти и за тях е от съществено значение да отстояват справедливостта във взаимодействията си, за да насърчават положителна и възпитателна среда. Тази работа (както може да се види в платформата на електронния курс) ще задълбочи

концепцията за справедливо треньорство в спорта и нейното значение за насърчаване на етичната и приобщаваща треньорска теория и практика.

Основополагащ аспект на справедливия коучинг е връзката, която се изгражда със спортиста, разглеждан преди всичко като личност. Треньорите трябва да бъдат прозрачни и честни в комуникацията си със спортистите и техните семейства. Като са откровени по отношение на очакванията, обратната връзка и решенията, треньорите могат да изградят доверие и надеждност у своите играчи. Както е подчертано в проекта "Справедливо треньорство", иницииран през 2020 г., насърчаването на уважението и етичните ценности сред треньорите е от решаващо значение за утвърждаване на култура на справедливост в спорта (Справедливо треньорство, 2020 г.). Подобна прозрачност не само подобрява взаимоотношенията между треньор и състезател, но и внушава чувство на взаимно уважение, което е жизненоважно за сплотеността на отбора. Както беше казано, справедливото треньорство включва избягване на предразсъдъци и еднакво отношение към всички играчи, така че дискриминацията въз основа на фактори като пол, раса или ниво на умения може да подкопае целостта на треньорския процес. Проучванията показват, че треньорите могат неволно да проявяват пристрастия към определени играчи, което оказва отрицателно въздействие върху ефективността на треньорската работа и развитието на спортистите (Smith et al., 2018). Това подчертава необходимостта треньорите да разсъждават активно върху своите предразсъдъци и да се стремят да създават егалитарна атмосфера, в която всеки спортист има достъп до еднакви възможности за развитие и подкрепа. Освен това ефективното справедливо треньорство трябва да отчита индивидуалните потребности на всеки играч. Разпознаването и разбирането на уникалните личностни характеристики и предпочитания на спортистите позволява на треньорите да адаптират подхода си по подходящ начин. Персонализираното треньорство не само максимизира потенциала и растежа на всеки спортист, но и култивира подкрепяща и приобщаваща среда. Включването на етичните стандарти в треньорските практики помага за култивирането на среда на отговорност и почтеност. Треньорите служат като модели за подражание и тяхното придържане към принципите на справедливостта дава силен пример на техните спортисти (Chelladurai & Riemer, 2020). Като спазват последователно тези стандарти, треньорите насърчават спортистите да въплъщават подобни ценности, като по този начин формират характера им както в сферата на спорта, така и извън нея.

В заключение, справедливото треньорство в спорта е многостранна концепция, която включва честност, равенство и индивидуална подкрепа за спортистите. Треньорите играят решаваща роля в развитието на цялостната личност на спортистите и затова утвърждаването на справедливостта и уважението в рамките на треньорския процес в крайна сметка допринася за цялостното им развитие. Като се ангажират с принципите на справедливото треньорство, треньорите могат да създадат положителна и овластяваща атмосфера, която след това ще бъде учебна среда, в която спортистите могат да се развиват и да реализират пълния си потенциал. Като добра практика, в своеобразен метакогнитивен опит, за осъществяване на проекта за изграждане на образователния курс "По-справедливо треньорство", бяха проведени редовни онлайн срещи между всички партньори от ЕС, както и транснационални срещи: тези срещи послужиха за създаване на пълната програма за обучение (и електронен курс) за треньори, за укрепване на комуникацията, позволявайки откровени дискусии относно постиженията, очакванията и областите за подобрене, като по този начин засилиха чувството

за справедливост и приобщаване между нас като партньори по проекта и като ядро на електронния курс, предназначен за треньори от ЕС.

Всички партньори по проекта са убедени, че справедливото треньорство е цялостна концепция, която включва ефективна комуникация, самоанализ, етични принципи и мотивационна справедливост, като всички те са насочени към създаване на среда - предназначена за *обучение* - в която всеки спортист може да се развива и да успее на първо място като личност; това убеждение помогна да се определят шест области на образователни потребности за треньорите, които са структурата на програмата за обучение "По-справедливо треньорство" за европейски треньори, и тя е разработена по следния начин:

Модул 1: Цялостен подход

Модул 2: Взаимоотношения и комуникация

Модул 3: Положително поведение на треньора

Модул 4: Отговорност и безопасност

Модул 5: Равенство, многообразие и приобщаване

Модул 6: Правила и разпоредби

Общото схващане, което се налага при изготвянето на програмите за обучение, е, че в днешно време спортните треньори трябва спешно да бъдат обучавани, за да развият "нови компетенции", освен техническите, свързани с конкретния практикуван спорт.

2. Нови компетенции за съвременните треньори.

Афективна неврология, емоционална интелигентност и приобщаване

В съответствие с горната предпоставка най-проникновените разсъждения, които се отнасят до развиващите се компетенции, необходими за спортните треньори, са свързани по-специално с два аспекта, които подчертават емоционалната интелигентност и широката парадигма на приобщаването. Последните резултати от изследванията в областта на афективната неврология (J. Panksepp et al, 2020) показват, че всяко човешко същество е "холистично": умът, емоциите и тялото са уникален организъм, който диша в унисон. Лидерите на човешкото мислене, системи от убеждения и поведение са емоциите: по този начин откритията на Д. Гоулман за емоционалната интелигентност (D. Goleman, 2004) трябва да бъдат включени в програмите за обучение на треньори, тъй като е силно убеден, че те са предпоставка за развиване на цялостните умения за справедлив коучинг - както и модел на обучение -.

Това знание, което трябва да се превърне в пълна компетентност - чрез последователни програми за обучение на спортни треньори - е от основно значение: една единствена дума, лошо отношение или злоупотреба могат да причинят и да създадат дълбока травма у спортиста, която да доведе до дискомфорт, от невидимия до видимия, с последица лошо представяне и дори отпадане (особено за млади спортисти или деца и масови спортове). Така в основата на превръщането в емоционално интелигентен треньор стои развиването, както беше споменато, на метакогнитивни умения и самосъзнание. Това фундаментално умение предполага дълбоко разбиране първо на личните емоции и настроения, както и на тези на другите, което позволява на треньорите, като референтни възрастни, да реагират обмислено на младите, а не да реагират импулсивно. Освен осъзнаването на самия себе си, саморегулацията, емпатията и социалните умения - в основата на които стои приобщаването - са основите на емоционалната интелигентност: добре известно е, че всеки елемент играе ключова роля за насърчаването на процъфтяващата и подкрепяща екипна среда, която се обсъжда в това проучване. Приобщаващият коучинг не е просто съобразяване с разнообразието; той активно насърчава емпатията, културната компетентност и ангажимента за равенство и социална справедливост и затова според нашето разбиране чрез интегрирането на тези компетентности, добре структурирани в "Програмата за обучение на по-справедливи коучове", в треньорските практики треньорите ще могат да създадат среда, която да се грижи за психологическото, моралното, емоционалното и социалното благополучие на спортистите, като насърчава личностното им израстване за постигане на още по-високи спортни постижения.

Малко по-задълбочено разглеждане на резултатите от афективната неврология ще помогне да се разбере причината, поради която е от решаващо значение да се обучават коучове по тези теми, които са едновременно в основата на справедливия коучинг, но също така представляват негови основи. Яак Панксеп ни разказа за релативността на мозъка: афективната невронаука постави ново начало, като предложи "Нова концепция за произхода на психичното" и "се стреми да свърже афективното съзнание с животинския мозък, за да обвърже субективните психични състояния, мозъчните функции и естественото (инстинктивно) емоционално поведение, което всички млади бозайници

трябва да проявяват в началото на живота си, за да оцелеят". (J. Panksepp, стр. 7). Тази триангулация дава възможност да се открие и осмисли съществуването на *"древен фундаментален план за психичния живот и дълбоките невронни източници на нашите ценности - нашите първични чувства"*. (ibi). В неговия труд има представяне на Емоционалните основни системи, които и е необходимо да инструктират треньорите от съвременната епоха за това откритие, за да им позволят да разберат по-добре структурата на ума, тялото и душата на всеки спортист като човешко същество: обобщение на трите общи типа афекти, разбирани като три вида основен механизъм на учене и три представителни функции на осъзнаване, които рамкират именно, разбирани общо, когнитивните функции, интегрирани и по някакъв начин взаимозависими с емоционално-афективните, заедно с функциите и способностите за самосъзнание и рефлексия. Така че си струва да посочим как концепцията за "основна емоционална система" предлага нова визия за цялото човешко същество, а също и за онова умение, което е от основно значение не само за спортистите, но и за самите треньори: "мотивацията" или това, което същият автор нарича "желание", за което се смята, че е отправна точка за всяко действие или практика.

J. Всъщност Панксепп преименува откритието си на Емоционална "система за изследване" или "Желание", наричана още "Система за търсене" : както се споменава, *"изглежда уместно да се установи връзка между Търсенето на невронаучния подход и поведението на сигурна привързаност, за което говорят Боулби и Ейнсуърт, което се отнася до "Изследването", характерно за този тип привързаност, проследявайки движението на Желанието"* (A.D.Savino, 2024)

Липсата на мотивация (която в невронаучните открития е именно "системата на желанието" или "системата на търсенето") е един от най-важните рискове за спортиста и затова е изключително важно треньорите да развият задълбочени познания за тази област или измерение на вътрешността на своите спортисти. Системата "Желание" е разположена *"в невронни вериги, които произлизат от по-ниски области на мозъка, включително вентралната тегментална зона (вентрална сегментна зона VTA) и латералния хипоталамус"*, системата *"генерира енергично изследване и търсене"* заедно със съпътстващите ги афекти, описани като *"еуфорична възбуда"*, а не просто усещане за награда или удоволствие, за което са говорили първите бихевиористи (ibi). Това знание винаги е важно заради двойната полза, която треньорите могат да извлекат от него: да разберат как работи собствената им система Desire и да разберат тази на техните ученици-спортисти. Включвайки когнитивното ниво, типичното усещане на системата "Желание" е това на *"очакваното желание"*, което, оцветено от *"чувството за очакване"*, едновременно генерира *"очаквания"* (ibi).

Горните съображения карат Панксепп да потвърди едно основно предположение: *"системата MFB-LH се активира повече, когато хората са в състояние на хомеостатична нужда и има възможност да намерят добри усещания в околната среда"* (J. Panksepp, стр. 91). Следователно е важно треньорът да знае, че за да се "активира" системата Изследване или Желание, трябва да има *състояние на потребност, дори в хомеостатичен смисъл*, от една страна, и от друга - *възможност за намиране на добри усещания в средата*: с други думи, от основно значение е треньорът да знае как да изгражда винаги позитивна спортна среда, тъй като това, което е застрашено, е преди всичко първичното желание да се прави и продължава спортната практика. Ценният принос на невронаучните изследвания към този анализ ни накарва да вярваме, че подкоровите структури са способни да осигурят този *"удовлетворяващ афект"*, който *"раздвижва"* цялото същество на човека, генерирайки един вид

"еуфорично афективно съзнание", стимулирано от идеята за "очакване", което изстрелва и проектира спортиста, детето или юношата, или младия спортист към бъдещето и правенето на избори и действия, насочени към получаване на усещане за общо добро и благополучие, настоящо и бъдещо.

Емоционално-афективното и етично-релационното ниво, които водят до изграждането на "справедливи коучинг компетенции", биха били плодотворната и крайна точка на този възможен метакогнитивен път, който се разбира и възприема като съществен за съвременното коучинг развитие.

Смята се, че подобна програма за обучение и модел на подход за тренъори от ЕС могат да помогнат на тренъорите да включат парадигмата на приобщаването, както и емоционалните компетентности и разбирането на интериора на спортиста в своите преподавателски спортни практики.

За да се разберат по-добре всички тези въпроси и области на подобрения, като се подчертаят силните и слабите страни на разработената програма, беше създадена **таблица за SWOT анализ**, като се вземат предвид всички предишни курсове на ЕС, които имаха някои ограничения, които ще бъдат подчертани по-долу в следващия специален раздел и таблици; инструментът SWOT за анализ на съществуващите програми беше използван, за да се разберат напълно всички тематични раздели, за които беше необходимо да се помисли, да се проучат и разширят, когато се разсъждаваше върху всички въпроси, свързани с онтологичната категория "справедлив коучинг"; беше използвана интегрална и добродетелна пресечна точка между анализа на литературата с всички материали и опит, извлечени от съществуващите програми за обучение, като бяха предложени подходящи резултати, които да доведат до създаването на общия курс "По-справедлив коучинг", за да се повиши напълно осведомеността на коучовете от ЕС, които ще окажат влияние върху него, и да се повишат техните компетенции по отношение на равенството, справедливостта, приобщаването и холистичното мислене.

3. Предишни програми за обучение, оценени в Италия, Финландия, Малта и Обединеното кралство, Франция и България

ИТАЛИЯ

Име на асоциацията, която организира курса	Име на курса и описание	Физически	Онлайн	Връзка към уебсайта и контакти
Assist Associazione Nazionale Atleti	L.E.A. - Академия за овластяване на лидери е идея на Assist Associazione Nazionale Atleti и се състои от теоретичен, но и изключително прагматичен път на проучване, за да се превърне светът на "низините" в главен герой в управлението на италианския спорт. LEA иска да изгради и да действа по нов начин на управление на спорта в Италия, като повиши таланта и уменията на жените и мъжете, които работят в спортните асоциации и, по-общо, навсякъде, където спортът се практикува в различните му форми.		X	https://www.assistitaly.eu/lea/ associazionenazionaleatlete@gmail.com luisarizzitelli.assist@gmail.com

SWOT АНАЛИЗ

СТРАНИ:

- Курсът е БЕЗПЛАТЕН
- Курсът е онлайн и затова се запазва минимална връзка, като има възможност да се задават въпроси на живо и да се участва в дискусия с лектора.
- Курсът е много скорошен 2023-2024
- Курсът е разделен по целеви групи: Младши (под 18 години) и Старши (над 18 години).

СЛАБИ СТРАНИ:

- Все още няма възможност да следите лекциите по заявка, ако не можете да ги проследите на живо.
- Все още не е създадена платформа за обучение за достъп до отложено съдържание или за

	изтегляне на материали. • Все още не е възможно да се свържете с лекторите по електронна поща, а само със секретариата на курса. ВЪЗМОЖНОСТИ: • Курсът е предназначен за всички видове треньори по всички спортове на всички нива. Той може да даде възможност за истинска промяна на всички нива. ЗАПЛАХИ: • Курсът се финансира от местните власти. Без тези средства промяната е оставена на доброволния труд на Асоциацията.			
--	---	--	--	--

Assist Associazione Nazionale Atletе	Centro Studi Fair Coaching Кремона Община Кремона и Асист, със спонсорството на Университета във Верона, създадоха проекта Faircoaching с цел да повишат осведомеността на възрастните, занимаващи се със спорт (треньори, ръководители, родители), за да бъдат положителни примери и просоциални модели за подражание, които да насърчават растежа, развитието и изявата на потенциала на всеки човек, особено на младите хора. Обучение (един семинар за спортисти* и един семинар за тренъори* и мениджъри). Участието в семинарите е безплатно; SWOT АНАЛИЗ СТРАНИ: • Курсът е БЕЗПЛАТЕН • Последното издание на курса е съвсем скорошно 2023-2024 г.	X		https://www.assistitaly.eu/fair-coaching-cremona/ associazionenazionaleatlete@gmail.com luisarizzitelli.assist@gmail.com antonellabellutti.assist@gmail.com
---	--	---	--	---

	- Курсът е разделен по целеви групи - Треньори/ръководители и техници - Спортисти СЛАБИ СТРАНИ: - Курсът се провежда само в присъствена форма. - Курсът е с много кратка продължителност. ВЪЗМОЖНОСТИ: - Курсът е предназначен за всички видове треньори, мениджъри, технически специалисти и спортисти от всички спортове на всяко ниво. Той може да даде възможност за истинска промяна на всички нива. ЗАПЛАХИ: - Курсът се финансира от местните власти. Без тези средства промяната е оставена			
--	--	--	--	--

	на доброволния труд на Асоциацията. Курсът е само присъствен: може да бъде повторен на много висока цена.			
--	--	--	--	--

ФИНЛАНДИЯ

Име на асоциацията, която организира курса	Име на курса и описание	Физически	Онлайн	Връзка към уебсайта и контакти
Финландски олимпийски комитет	Отговорният треньор Онлайн курсът "Отговорният треньор" ви запознава с принципите на отговорното и добро треньорство, както и с насърчаването на безопасна физическа, психическа и социална среда. Завършвайки този курс, вие ще покажете своя ангажимент да действате отговорно като треньор. Курсът е предназначен за всички инструктори и треньори, работещи в областта на спорта и физическите дейности. Продължителността на курса е приблизително 60-90 минути. SWOT АНАЛИЗ СТРАНИ: Изготвен в сътрудничество с няколко спортни организации под ръководството на		X	https://oppimisareena.fi/enrol/index.php?id=35

	Финландския олимпийски комитет • Курсът е БЕЗПЛАТЕН • Съдържа основите, които помагат на треньорите да разберат ролята си на треньор • Курсът е добре структуриран и разработен СЛАБИ СТРАНИ: • Курсът се провежда изцяло онлайн Няма възможност за задаване на въпроси или обсъждане на темата с други треньори. • Курсът е разработен още преди няколко години. Скоро ще трябва да бъде подновен. • Няма последващ курс ВЪЗМОЖНОСТИ: • Курсът представлява много достъпен и евтин маршрут за много треньори. • Курсът е предназначен за всички видове треньори по всички спортове на всички нива. Той може да даде възможност за истинска промяна на всички нива.			
--	---	--	--	--

	ЗАПЛАХИ: • Финансирането за актуализиране на курса е неясно. • Курсът е твърде непрозрачен и отнема много време за някои треньори.			
Семейна федерация на Финландия	Превенция на насилието и тормоза в спортните клубове Този онлайн курс, създаден от Семейната федерация на Финландия, е предназначен за треньори, служители и доброволци в спортни клубове. В този курс ще научите за превенцията и справянето с насилието над деца в спортните клубове. Курсът отнема около един час. Чрез връзка в края на курса можете да изтеглите всички материали и инструкции, които са посочени в него. След приключване на курса		X	https://context.training/tms/vaestoliitto/prevention/

	получавате сертификат за завършване SWOT АНАЛИЗ СТРАНИ: • Експертиза на съдържанието извън спорта • Курсът е БЕЗПЛАТЕН • Курсът е добре структуриран и разработен СЛАБИ СТРАНИ: • Съдържание, което не може да бъде пряко възпроизведено в други държави • Курсът се провежда изцяло онлайн. Няма възможност да задавате въпроси или да обсъждате темата с други треньори. ВЪЗМОЖНОСТИ: • Курсът представлява много достъпен и евтин			
--	--	--	--	--

	маршрут за много треньори. - Курсът е предназначен за всички видове тренировки по всички спортове на всички нива. Той може да даде възможност за истинска промяна на всички нива. ЗАПЛАХИ: - Спортните организации не се ангажират да популяризират курса сред своите тренировки. - Твърде подробен и не е насочен към хора, които не са се сблъскали със ситуации на неподходящо поведение.			
Семейна федерация на Финландия	Курс по тормоз в спорта за младежи (Това е само на фински език) Онлайн курсът по тормоз в спорта за младежи на възраст 13-25 години е насочен към спортисти, спортни администратори, тренировки и служители на клубове, занимаващи се със спортни дейности. Курсът е безплатен и може да се посещава и на части. Курсът може да се използва и в курсове за обучение на млади хора, в училища и на младежки спортни лагери.		X	https://www.hyvakySYM.fi/kurssi/hairinta-urheilussa-kurssi-nuorille/

Курсът за електронно обучение "Тормоз в спорта" разглежда какво представлява сексуалният тормоз и тормозът, основан на пола. Курсът предоставя инструменти за действие, ако млад човек се сблъска с тормоз в спорта или го възприеме. Курсът също така отразява значението на личните граници като част от благосъстоянието.

SWOT АНАЛИЗ

СТРАНИ:

- Експертиза на съдържанието извън спорта
- Курсът е БЕЗПЛАТЕН
- Курсът е добре структуриран и разработен

	- Курсът не отнема много време СЛАБИ СТРАНИ: - Курсът се провежда изцяло онлайн. Няма възможност да задавате въпроси или да обсъждате темата с други хора. ВЪЗМОЖНОСТИ: - Курсът е насочен към млади оператори и следователно е привлекателен за тази конкретна целева група. - Лесно изучаване без регистрация ЗАПЛАХИ: - Достигането до младите хора може да е трудно.			
MIELI Психично здраве Финландия	Психическо благополучие за млади спортисти, онлайн курс за всички треньори Онлайн курсът "Психическо благополучие за млади спортисти" за всички треньори (продължителност около 30 минути) е предназначен за клубните треньори на 10-15-годишни деца и младежи, занимаващи се с различни		X	https://mieli.fi/en/mental-well-being-for-young-athletes-online-course-for-all-coaches/

	спортове. Курсът представя методи, които позволяват на треньорите да подпомагат и подобряват психическото благополучие на младите спортисти по време на тренировка Освен за треньори, курсът се препоръчва и за хора, които участват в дейността на детските и младежките спортни клубове, като например ръководството на клуба и настояниците.			
MIELI Mental Health Финландия	Психическо благополучие за млади спортисти - онлайн курс за напреднали Онлайн курсът "Психическо благополучие за млади спортисти - курс за напреднали" (продължителност около 3 часа) е предназначен за треньори на 10-15-годишни деца и младежи, занимаващи се с различни спортове. Курсът обяснява как треньорите могат да използват систематично методите на "Психическо благополучие за млади спортисти", за да насърчават психическото благополучие на младите спортисти. SWOT АНАЛИЗ		X	https://mieli.fi/en/mental-well-being-for-young-athletes-advanced-online-course/

СТРАНИ:

- Курсът е БЕЗПЛАТЕН
- Експертиза на съдържанието извън спорта
- Много полезна информация за всички треньори, както и за опитни треньори.
- Курсът е добре структуриран и разработен

СЛАБИ СТРАНИ:

- Курсът се провежда изцяло онлайн. Няма възможност да задавате въпроси или да обсъждате темата с други треньори.

ВЪЗМОЖНОСТИ:

- Курсът е много достъпен и евтин за много треньори.

	- Курсът е предназначен за всички видове треньори по всички спортове на всички нива. Той може да даде възможност за истинска промяна на всички нива. ЗАПЛАХИ: - Особено за треньорите-доброволци може да е трудно да намерят три часа време, за да преминат курса.			
Финландска асоциация на треньорите	Тези три 2-3-часови семинарни обучения ще предоставят на треньорите и персонала на клуба знания и разбиране за разработване и прилагане на ориентирано към хората коучинг в клубна среда. - Семинар 1: Коучинг, ориентиран към хората - Семинар 2: Развитие на коучинг културата - Семинар 3: Развитие на връзката спортист-треньор SWOT АНАЛИЗ	X		https://www.suomenvalmentajat.fi/valmentajakoulutukset/kehittyva-koutsu-tyopaja/

СТРАНИ:

- Съдържа основите, които помагат на треньорите да разберат ролята си на треньор
- Осигурява силна ценностна база за ориентиран към хората коучинг и практически умения.
- Семинарът дава възможност за дискусии с други треньори и за споделяне на опит.
- Семинарите са добре структурирани и разработени
- Преподавателите са квалифицирани и опитни.

СЛАБИ СТРАНИ:

- Само малък брой треньори посещават семинара в даден момент. За да се повиши осведомеността в голям мащаб, са необходими няколко групи за обучение и много време.

	ВЪЗМОЖНОСТИ: - Предоставя реална възможност за по-задълбочено изучаване и разбиране на нещата. ЗАПЛАХИ: - Семинарите са евтини, но все пак се заплаща такса.			
Sport Integrity Australia (това е пример за други налични курсове)	Играйте по правилата "Играй по правилата" сега е уникално сътрудничество между Sport Integrity Australia, Sport Australia, Австралийската комисия по правата на човека. "Играй по правилата" предоставя информация, ресурси, инструменти и безплатно онлайн обучение за повишаване на капацитета и способностите на администратори, треньори, длъжностни лица, играчи, родители и зрители, за да им помогне в предотвратяването и справянето с проблемите на дискриминацията, тормоза, безопасността на децата, приобщаването и почтеността в спорта. SWOT АНАЛИЗ		X	https://elearning.sportintegrity.gov.au/login/index.php

СТРАНИ:

- Висока експертиза зад курса на обучение
- Курсът е БЕЗПЛАТЕН
- Съдържа основите, които помагат на треньорите да разберат ролята си в опазването на млади спортисти

СЛАБИ СТРАНИ:

- Курсът се провежда изцяло онлайн. Няма възможност да задавате въпроси или да обсъждате темата с други треньори.

ВЪЗМОЖНОСТИ:

- Служи като модел за други обучения по същата тема
- Курсът представлява много достъпен и евтин маршрут за много треньори.

	ЗАПЛАХИ: • Изисква регистрация, която може да откаже потребителите.			
--	---	--	--	--

МАЛТА

Име на асоциацията, която организира курса	Име на курса и описание	Физически	Онлайн	Връзка към уебсайта и контакти
ICOACHKIDS	Безопасност на спорта: Това е кратко въведение в защитата на децата и треньорите в спорта. Курсът е разделен на 6 кратки видеоклипа, в които се представя понятието за предпазване, видовете злоупотреба, симптомите и какво да правим, ако подозираме, че с дете се злоупотребява. Той предоставя и насоки за треньорите, за да могат и те да се предпазят. SWOT АНАЛИЗ СТРАНИ: - Курсът е БЕЗПЛАТЕН - Курсът не отнема много време и съдържа основите, за да помогне на треньорите да разберат ролята си в защита на млади		X	https://icoachkids.org/learn/safesport

	спортисти СЛАБИ СТРАНИ: • Курсът се провежда изцяло онлайн чрез видеоклипове. • Няма възможност да задавате въпроси или да обсъждате темата с други треньори. • Курсът е разработен преди 6 години. Той ще трябва да се поднови скоро. ВЪЗМОЖНОСТИ: • Курсът предоставя много достъпен и евтин начин за запознаване с безопасността на голям брой треньори. ЗАПЛАХИ: • Въпреки че съдържанието е универсално, то не важи в еднаква степен за всички страни и треньорите трябва да го тълкуват и да се запознаят с местните и			
--	---	--	--	--

	националните разпоредби.			
Коучинг в Обединеното кралство	Защита на децата в спорта: Това е кратко въведение в защитата на децата в спорта. Курсът представя понятието за защита в контекста на законодателството на Обединеното кралство, видовете злоупотреба, симптомите и какво да се прави при съмнение за злоупотреба с деца. Курсът е задължителен за треньори, работещи с деца и уязвими хора в Обединеното кралство. SWOT АНАЛИЗ СТРАНИ: - Курсът не отнема много време и съдържа основи в помощ на треньорите да разберат ролята си в защита на млади спортисти - Личната версия на треньорът дава възможност за	X	X	https://www.ukcoaching.org/courses/workshops/safeguarding-protecting-children

	задаване на въпроси въпроси и обсъждане на темата с други треньори СЛАБИ СТРАНИ: - Курсът е разработен от няколко преди години. Тя ще се нуждае от подновяване скоро. Пейзажът в този район се променя бързо. ВЪЗМОЖНОСТИ: - Курсът предоставя много достъпен и евтин начин за запознаване с безопасността на голям брой тренировки. ЗАПЛАХИ: - Курсът не е безплатен. Има свързани разходи, които могат да възпрепятстват тренировките от участие в него. - Курсът важи само за Обединеното кралство			
--	---	--	--	--

Спортист 365 (МОК)	Отвъд ефективността: Овластяване на спортисти и антураж: Този курс е достъпен през портала Athlete365 на Международния олимпийски комитет. В него се предлага нов начин за концептуализиране на работата с млади таланти спортисти. Основната предпоставка е, че треньорите са отговорни да тренират по холистичен начин, който не само развива атлетичните способности на младия спортист, но и защитава благосъстоянието му и го подготвя за живота в спорта и извън него. SWOT АНАЛИЗ STRENGTHS WEAKNESSES S W O T OPPORTUNITIES THREATS СТРАНИ: • Курсът е БЕЗПЛАТЕН • Курсът не е много време консумира и съдържа основи в помощ на треньорите да разбират ролята си в коучинга. цялостно обучение на млади		X	https://olympics.com/athlete365/courses/beyond-performance-better-people-better-athletes/
---------------------------	---	--	----------	--

	спортисти - Курсът се основава на най-новите изследвания в тази област СЛАБИ СТРАНИ: - Курсът се провежда изцяло онлайн чрез видеоклипове. - Има липса на възможност за задаване на въпроси или да обсъдите темата с други треньори - Курсът е насочен предимно към елитни спортисти ВЪЗМОЖНОСТИ: - Курсът предоставя много достъпен и финансово изгоден начин за започване на цялостна треньорска дейност за голям брой треньори. ЗАПЛАХИ: - Много треньори не се смятат за "треньори по спортни постижения" и поради това нямат достъп до ресурсите на Athlete365.			
--	---	--	--	--

	Въпреки че съдържанието е универсално, то не важи в еднаква степен за всички страни и треньорите трябва да го тълкуват във връзка с местното и националното законодателство.			
--	--	--	--	--

FRANCE

Name of association providing the course	Name of the course and description	Physical	Online	Website Link & Contacts
Alice Milliat	Онлайн обучението е предназначено за спортни треньори. Обучението е с продължителност от половин до един час. Треньорите ще се запознаят с позитивното поведение на треньора и как могат да създадат положителна и мотивираща среда за спортистите. SWOT АНАЛИЗ СИЛНИ СТРАНИ: • Използва много примери от реалния живот • Основава се на опита на треньорите. Много снимки и видеоклипове за илюстрация СЛАБИ СТРАНИ: • Курсът се провежда изцяло онлайн • Има липса на възможност за		x	Модул 3: Позитивно поведение на коуча - създаване на позитивен мотивационен климат - курс за електронно обучение "Посправедлив коучинг" Rise 360

	задаване на въпроси ВЪЗМОЖНОСТИ: - Курсът предоставя много достъпен и евтин начин за навлизане в сферата на позитивното треньорство за голям брой треньори. ЗАПЛАХИ: - Много треньори не смятат, че се нуждаят от обучение. - Преди да започнат обучението, има апории за това, че положителният треньор оказва лошо влияние върху резултатите на спортистите. - Колкото по-конкурентни са треньорите, толкова по-малък е техният интерес			
--	--	--	--	--

международен

Име на асоциацията, която организира курса	Име на курса и описание	Физически	Онлайн	Връзка към уебсайта и контакти
ENGSO	РЕЗУЛТАТ: "Укрепване на коучинга с цел повишаване на равенството" (SCORE) е европейски проект, подкрепен от програма "Еразъм+". Неговият инструментариум/обучение има за цел да насърчи равните възможности, а именно равенството между половете в тренировката дейност, и се фокусира върху увеличаването на броя на заетите и доброволните жени треньори на всички нива на спорта, както и върху повишаването на знанията за равенството между половете в обучението на треньори. То е предназначено за спортни и тренировъчни организации на всички нива, по-конкретно за треньори, инструктори, бивши спортисти, доброволци и лица, вземащи решения в областта на тренировъчното. Цели - Насърчаване на равенството между половете в коучинга - Насърчаване на представителството на жени треньори, работещи на трудов договор и на доброволни начала, в тренировъския състав. - Увеличаване на броя на жените треньори чрез създаване на инструменти, които да подпомагат жените треньори да се развиват в посока на тренировъчност за високи резултати. - Включване на основаваща се на		X	https://www.engso-education.eu/projects/score/

	доказателства информация за пола и равенството между половете в обучението на треньори, подходящо за всички нива SWOT АНАЛИЗ СТРАНИ: • Курсът е безплатен • Лесно достъпен е • Предоставя добри познания за това как да се постигне равенство между половете в спортните клубове, да се преодолеят социалните бариери и да се развие кариера в спорта за жените треньори • Предоставя информация за това как да се оценява СЛАБИ СТРАНИ: • Това не е онлайн курс, а набор от инструменти. ВЪЗМОЖНОСТИ: • Предоставяне на инструменти за оценка на контекста и планиране			
--	---	--	--	--

	- Предоставя упражнения и връзки към други инструменти или документи, с които можете да се консултирате и да задълбочите знанията и опита си. - Предлага възможност за разработване на собствен план ЗАПЛАХИ: - Предоставя много добро съдържание, което може да не бъде проучено поради формата.			
Специални олимпийски игри	Спорт: Трениране на ниво 1 на спортен асистент (45 мин.): Спешъл Олимпикс е най-голямата в света спортна организация за атлети с интелектуални затруднения (ИЗО). Този специфичен курс е първият етап от обучението в глобалната система за обучение на треньори на Спешъл Олимпикс. Той се основава на методологията на Спешъл Олимпикс за обединени двойки. Курсът има за цел да даде на доброволците представа за ролята на спортен асистент, да разберат какво се изисква от тях, как трябва да се държат и как могат да се развиват. Той има за цел да подготви обучаемите да могат да подпомагат треньорите на и около игралното поле по време на спортни тренировки и състезания, със специален фокус върху работата със спортисти с интелектуални затруднения.		X	https://resources.specialolympics.org/online-learning-portal

SWOT АНАЛИЗ

СТРАНИ:

- Той е разработен със същия софтуер, използван за електронното обучение "Посправедлив коучинг", така че за консорциума е добре да има добра референция и за техническия процес на разработване на онлайн курса.
- Достъпни за хора със зрителни увреждания
- Дава ви информация не само за това как да бъдете добър треньор/спортен асистент, но и добър наставник.
- Това е наистина ясна визуална идентичност, която директно ви свързва със Спешъл Олимпикс.
- Съдържанието е ясно и курсът е доста интерактивен

СЛАБИ СТРАНИ:

- Процесът на регистрация не е труден, но е малко дълъг
- Можете да я използвате само ако създадете профил и се регистрирате в платформата.
- Не можете да прескачате или да

	се движите по модулите на обучението, така че трябва да преминете през целия курс, дори ако вече знаете част от съдържанието. • Може да бъде доста дълъг ВЪЗМОЖНОСТИ: • Тъй като се базира на методологията на връстниците на Спешъл Олимпикс, той предлага съдържание, което не се ограничава само до това да бъдете добър треньор, но и да подобрите профила си, когато става въпрос за приобщаване. • Методологията може да ви позволи да разработите профил, който е в състояние да създаде треньорски дейности, които не са адаптирани, а са приобщаващи от самото начало и могат да се използват със спортисти с интелектуални затруднения или не. • Вече са осигурени още 3 нива на този курс на обучение • Предоставя на хората материали за извличане и допълнителни ресурси + можете да проверите знанията си в края на курса на обучение ЗАПЛАХИ: • Модулът за оценка не е особено труден за изпълнение, така че хората могат да приключат курса и да получат сертификат, без да			
--	---	--	--	--

	преминават през цялото съдържание.			
Специални олимпийски игри	И 2. Спорт: (75 мин): Спешъл Олимпикс е най-голямата в света спортна организация за атлети с интелектуални затруднения (ИЗО). Този специален курс е първият етап от обучението в глобалната система за обучение на треньори на Спешъл Олимпикс. Той се основава на методологията на Спешъл Олимпикс за обединени двойки. По-конкретно, Ниво 2 осигурява на треньорите основно разбиране на принципите на треньорската работа със спортисти със СО. То им предоставя знания, за да започнат активно да подкрепят сертифициран треньор в условията на обучение и състезания, изграждайки приобщаваща среда. Някои от темите, подчертани в уроците на курса, са: Комуникация и поведение, Наблюдение и обратна връзка и ролята на спортните асистенти в треньорската дейност, Трениране на индивида, Обединен спорт и смислено участие, Подкрепа за участие в спорт и физическа активност през целия живот.		X	https://resources.specialolympics.org/online-learning-portal

ENGSO	Влезте: Това е проект, финансиран по програма "Еразъм+". Инструментариумът/обучението има за цел да предложи възможност за създаване на възможности за спортните субекти на местно ниво, за да се даде възможност за приобщаване. Конкретната цел е да се подпомогнат треньори, преподаватели, доброволци, младежки работници и лидери да създават приобщаващи спортни преживявания, насочени към увеличаване на участието на младите хора с увреждания в спорта. В комплекта инструменти може да намерите: Контекст на ЕС в областта на спорта и уврежданията, дефиниции на уврежданията, методология на Обединените спортове на Спешъл Олимпикс, добри практики, пилотни дейности и обратна връзка, пречки, бариери и възможни решения, <i>Как да създадем приобщаваща спортна сесия</i> и накрая аргументи за застъпничество за популяризиране на програмата.		X	https://www.comeinproject.com/toolkit/
-------	--	--	---	---

4. "ПО-СПРАВЕДЛИВО ОБУЧЕНИЕ" ПРОГРАМА ЗА ОБУЧЕНИЕ

Може да се каже, че програмата за обучение "По-справедливо треньорство" представлява всеобхватен подход, който признава многостранните нужди на младите спортисти, които трябва да бъдат познати на треньора, и дава приоритет на тяхното цялостно и човешко развитие, постигайки деликатен баланс между високи спортни постижения и благополучие през целия живот: това отношение е резултат от всички споделени взаимодействия, проведени между партньорите, дебати и анализ на предишната програма за обучение, както е показано по-горе.

Той също така може да бъде анализиран чрез SWOT таблица този нов курс:

STRENGTHS:

- Тази програма за обучение преодолява фрагментарността на съществуващите в ЕС програми за обучение на коучове, предлага обща визия за компетентността на "справедливия коучинг".
- Създава общ модел на образователно обучение за треньори.

- Той подчертава значението на приобщаването и справедливостта в треньорската дейност като основни знания и компетентност на треньора за пълноценното развитие на спортиста.
- Той предлага нов холистичен подход към концепцията за коучинг в спорта.
- Той не е специфичен за даден спорт и може да се използва в различни спортове на различни нива.
- Тестван е от треньори от различни страни от ЕС.

СЛАБИ СТРАНИ

- Възможно е да има и други приноси от други държави от ЕС, които не са включени в този модел.
- Възможно е в този модел да не са взети предвид различни аспекти на различните спортни потребности.
- Трудно е да се измери ефективността на курса на ниво ЕС
- Не се предлага обучение/наставничество за треньорите във връзка с курса.

ВЪЗМОЖНОСТИ

- Създава силна мрежа в рамките на страните от ЕС.
- Тя насърчава и създава дебат в страните от ЕС.
- Тя насърчава разцвета на добрите практики на справедливо наставничество.
- Той стимулира по-нататъшни изследвания и дебати относно справедливия коучинг.
- Може лесно да се включи в различни обучения на треньори.
- Тя може да се изучава като цяло или разделена на модули.

ЗАПЛАХИ

- Той може да се разглежда като единствения модел на справедлив коучинг в Европа.
- Може да се смята, че той все още не е завършен като модел на образование за треньорите в ЕС.
- Треньорите не са достигнали толкова, колкото са искали да се включат в курса
- Треньорите може да сметнат съдържанието за твърде теоретично и да не могат да адаптират наученото към практиката.
- Ориентираният към спортиста/холистичен подход, който курсът представя, е твърде труден за разбиране в някои авторитарни треньорски култури

5. Заключение.

Та значението на програмата за обучение на треньори по спорт в ЕС "По-справедливо треньорство"

По силата на всички SWOT анализи на съществуващите програми, проведени между партньорите чрез дебати, срещи, социални диалози по различни начини, описани по-горе, за да преодолеем фрагментацията, както беше казано, и да подобрим участието на жените и хората с увреждания в цялостния спортен живот, в крайна сметка разработихме програмата за обучение "По-справедливо треньорство": тя предлага не само обогатен поглед и споделена херменевтика на всички предишни програми, но и нов начин за предаване на етичната информация и образователните принципи, благодарение на пълното и цялостно редактиране на същия курс: в програмата са включени различни средства и инструменти като графики, видеоклипове, картини, снимки, както и текстове, тестове за самооценка и напредък, за да се предложи цялостна визия и философия с практически примери и упражнения по този чувствителен и съществен въпрос.

Треньорът играе решаваща роля за развитието и успеха на спортистите в света на спорта. Треньорът е отговорен не само за преподаването на умения и стратегии, но и за формирането на характера и ценностите на своите спортисти, както е добре описано в ключовия труд на Лайл (Lyle, J., 2002). Наред с останалите, първият от основните принципи, които ръководят ефективния треньор, е концепцията за справедливост заедно с холистичния подход и начин на мислене (С. Mattel, Лара-Берсиал С., (2023). Справедливото треньорство е от съществено значение за създаването на положителна и подкрепяща среда, в която спортистите могат да се развиват и да достигнат пълния си потенциал, тъй като то обхваща няколко ключови аспекта, които допринасят за цялостното благосъстояние на спортистите. На първо място, справедливото треньорско ръководство включва отношение към всички спортисти с уважение и достойнство, независимо от нивото на техните умения или постижения. Справедливият треньор цени всеки индивид и предоставя равни възможности за растеж и усъвършенстване. Изключително важно е треньорите да насърчават култура на приобщаване и уважение; когато спортистите се чувстват оценени и признати, те са много по-мотивирани и имат възможност да постигат успехи в своя спорт. (Chelladurai, P., & Riemer, H. A. 2020).

Освен това справедливият коучинг набляга на прозрачността и честността във всички взаимоотношения. Треньорите, които са честни и прозрачни в обратната връзка и процесите на вземане на решения, не само изграждат доверие със своите спортисти, но и повишават цялостната ефективност на своето треньорско ръководство. Това доверие формира основата на силни взаимоотношения между треньор и спортист, като в принципите на теорията за привързаността доверието позволява и ефективна комуникация и сътрудничество за постигане на общи цели. (Davis, L., et al. 2013). Спортистите са по-склонни да реагират положително на конструктивна критика и насоки, когато се чувстват уверени, че треньорът им има предвид техните най-добри интереси, като референтна фигура за цялостното им развитие (Savino, A.D. 2024).

Освен това честното треньорство насърчава отговорността и почтеността както на терена, така и извън него. Треньорите, които спазват високи етични стандарти, стават пример за подражание за своите спортисти. Като дават пример за справедливост и почтеност в действията си, треньорите внушават на своите спортисти важни ценности като спортсменство, работа в екип и постоянство. Тези ценности са от съществено значение, тъй като те не само допринасят за успеха в спорта, но и оформят спортистите като отговорни и етични личности, които ще пренесат тези уроци в личния и професионалния си живот.

Освен това справедливото треньорство включва създаването на равни условия за всички спортисти, които са свободни от пристрастия или дискриминация. Треньорите трябва да останат бдителни по отношение на собствените си пристрастия и да полагат съзнателни усилия за равноправно отношение към всички спортисти. Като предлагат равни възможности за развитие и напредък, треньорите дават възможност на спортистите да преодоляват предизвикателствата и да постигат целите си въз основа на заслугите и усилията си. Този ангажимент за равнопоставеност насърчава среда, в която всички спортисти могат да покажат своите способности и потенциал, без да се страхуват от фаворизиране.

Осигуряването на справедливо треньорско обучение означава също така да се обърне внимание на всички негативни поведения или култури в спортните отбори и да се променят. (Chelladurai, P., & Saleh, S. D., 1980). Треньорите трябва активно да работят за насърчаване на атмосфера, в която преобладава взаимното уважение, като по този начин позволяват на спортистите да се чувстват сигурни и подкрепяни. Тази проактивна позиция помага за намаляване на случаите на тормоз или изключване, като допълнително укрепва приобщаващата среда, която благоприятства ученето и израстването.

В заключение, справедливото наставничество е крайъгълен камък на успешното и резултатно наставничество в спорта. (Vounpous M. 2022). Като въплъщават принципите на уважение, прозрачност, отчетност и равенство, треньорите могат да създадат възпитателна среда, в която спортистите могат не само да подобрят спортните си постижения, но и да израснат като личности. Справедливото треньорство не само подготвя спортистите за успех на терена, но и ги въоръжава с жизненоважни житейски умения, които могат да пренесат извън спорта. Когато треньорите се стремят да бъдат честни и справедливи в подхода си, те допринасят значително за израстването и развитието на спортистите, превръщайки ги не само в успешни състезатели, но и в отговорни граждани.

6. Препратки:

- ⇒ Bailey R. (2005), "Evaluating the relationship between physical education, sport and social inclusion", Educational Review, Volume 57, Number 1, pp. 71 – 90
- ⇒ Bounous M. (2022), "Sport e inclusione: dal gioco al confronto con la realtà" in Grion L. (a cura di) "Il senso dello sport. Valori, agonismo, inclusione", Mimesis, Sesto San Giovanni
- ⇒ Chelladurai, P., & Riemer, H. A. (2020). Advances in Sport Psychology: A Comprehensive Overview. Human Kinetics.
- ⇒ Chelladurai, P., & Saleh, S. D. (1980). Dimensions of leader behavior in sports: Development of a leadership scale. Journal of Sport Psychology, 2(1), 34-45
- ⇒ Chelladurai, P., & Carron, A. V. (1983). Athletic maturity and preferred leadership. Journal of Sport Psychology, 5, 371–380.
- ⇒ Commissione delle Comunità Europee (2007), "Libro Bianco sullo Sport"
- ⇒ Cordova, D.I. and Lepper, M.R. (1996). Intrinsic motivation and the process of learning: beneficial effects of contextualization, personalization, and choice. Journal of Educational Psychology, 88, 715–730.
- ⇒ Cusano P., Ascione A. (2018), "Principi Metodologici nella Didattica Inclusiva dello Sport Integrato", Giornale Italiano di Educazione alla Salute, Sport e Didattica Inclusiva, Volume 2, Numero 1, pp. 29 – 34
- ⇒ Davis, L., Appleby, R., Davis, P., Wetherell, M., & Gustafsson, H. (2018). The role of coach-athlete relationship quality in team sport athletes' psychophysiological exhaustion: implications for physical and cognitive performance. Journal of sports sciences, 36(17), 1985-1992
- ⇒ Davis, L., Jowett, S., & Lafrenière, M.-A. (2013). An attachment theory perspective in the examination of relational processes associated with coach-athlete dyads. Journal of Sport and Exercise Psychology, 35(2), 156–167.
- ⇒ DeCharms, R. (1976). Enhancing Motivation: Change in the Classroom. New York: Irvington.

- ⇒ Deci, E.L., Spiegel, N.H., Ryan, R.M., Koestner, R. and Kauffman, M. (1982). Effects of performance standards on teaching styles: behavior of controlling teachers. *Journal of Educational Psychology*, 74, 852–859.
- ⇒ Deci, E.L. (1975). *Intrinsic Motivation*. New York: Plenum Press
- ⇒ Di Maglie A. (2018), “Lo sport per valorizzare le differenze come risorse”, *La differenza come risorsa. Atti del Workshop 2018*, pp. 149 – 170
- ⇒ Fair Coaching (2020). *Promoting Respect and Values in Sports Coaching*. Retrieved from faircoaching.org.
- ⇒ Farné R. (2008), “Sport e formazione”, Guerini Scientifica, Milano
- ⇒ Farné R. (2022), “Gioco e sport: quale educazione” in Grion L. (a cura di) “Il senso dello sport. Valori, agonismo, inclusione”, Mimesis, Sesto San Giovanni
- ⇒ Fehsenfeld M. (2015), “Inclusion of Outsiders Through Sport”, *Physical Culture and Sport Studies and Research*, Volume 65, pp. 31- 40
- ⇒ Goleman, D. (2004) *Intelligenza emotiva*, Bur Milano
- ⇒ Gozzoli C., D’Angelo C. (2017), “Lo sport strumento innovativo per l’inclusione sociale: quali condizioni?”, in book: “Agenda Milano. Ricerche e pratiche per una città inclusiva”, Fondazione Giangiacomo Feltrinelli, pp. 91-10
- ⇒ Freedman, S.M. and Phillips, J.S. (1985). The effects of situational performance constraints on intrinsic motivation and satisfaction: the role of perceived competence and self-determination. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 35, 397– 416.
- ⇒ Friesen, A., Lane, A., Galloway, S., Stanley, D., Nevill, A., & Ruiz, M. C. (2017). Coach–Athlete perceived congruence between actual and desired emotions in karate competition and training. *Journal of Applied Sport Psychology*, 1–12.
- ⇒ Gardner DE, Shields DL, Bredemeier BJ, et al. The relationship between perceived coaching behaviors and team cohesion among baseball and softball players. *Sport Psychol* 1996; 10: 367–381.

- ⇒ Cliff Mallet, Lara-Bercial S. (2023), Learning from serial winning coaches: caring determination, Routledge, New York
- ⇒ Lyle, J. (2002). Sports coaching concepts: A framework for coaches' behaviour. Routledge.
- ⇒ Mageau, G. A., & Vallerand, R. J. (2003). The coach-athlete relationship: A motivational model. Journal of Sport Sciences, 21(11), 883-904.
- ⇒ Panksepp J., Biven L., Archeologia della mente, Origini neuroevolutive della mente Raffaello Cortina Editore, Milano 2020
- ⇒ Savino, A.D. (2024), Desiderio e Relazione. Una pedagogia per la formazione docente e la genitorialità contemporanea, Ed. Romane, Roma
- ⇒ Smith, A., et al. (2018). Unintentional Bias in Sports Coaching: Implications for Fairness and Equality. Journal of Sports Psychology, 15(2), 87-102.
- ⇒ Jones, B., & Johnson, C. (2019). Personalized Coaching: Adapting Strategies for Individual Athletes. Sports Coaching Review, 7(3), 215-230.

A.Daniela Savino, PhD

Researcher in Philosophy of Education and General and Social Pedagogy

Università degli studi di Bari "A.Moro"

A FAIRER COACHING

**CHECK ALL THE LATEST NEWS OF
“A FAIRER COACHING” PROJECT ON:**

Faircoaching

@afairercoaching

A Fairer Coaching

<https://afc.assistitaly.eu/>

